

Súd:	Najvyšší súd SR
Spisová značka:	4Cdo/74/2016
Identifikačné číslo spisu:	1710211595
Dátum vydania rozhodnutia:	16.02.2017
Meno a priezvisko:	JUDr. Eva Sakálová
Funkcia:	sudca
ECLI:	ECLI:SK:NSSR:2017:1710211595.1

UZNESENIE

Najvyšší súd Slovenskej republiky v spore žalobkýň 1/ P., bývajúcej v M. a 2/ Z., bývajúcej v C., zastúpených JUDr. Igorom Kovačikom, advokátom v Bratislave, Panenská 7, proti žalovaným 1/ T., bývajúcemu v A., 2/ J., bývajúcej v A., 3/ Q., bývajúcemu v F., 4/ K., bývajúcej v F., zastúpenými Mgr. Andrejom Maarom, advokátom v Bratislave, Dunajská 6, o určenie vlastníckeho práva k nehnuteľnosti, vedenom na Okresnom súde Pezinok pod sp. zn. 9 C 284/2010, o dovolaní žalovaných proti rozsudku Krajského súdu v Bratislave zo 7. decembra 2015 sp. zn. 6 Co 509/2015, 6 Co 510/2015, 5 Co 513/2015, takto

rozhodol:

Dovolanie o d m i e t a .

Žalobkyne majú nárok na náhradu trov dovolacieho konania.

Odôvodnenie

1. Okresný súd Pezinok v poradí druhým rozsudkom z 20. mája 2015 č. k. 9 C 284/2010-323 určil, že žalobkyne 1/, 2/ sú podielovými spoluvlastníkmi každá v 1/4 nehnuteľnosti zapísanej na LV pre kat. úz. S.. XXXX ako parc. č. XXX - orná pôda o výmere 10 086 m². Žalovaným 1/ až 4/ súd prvej inštancie uložil povinnosť nahradiť žalobkyniam 1/, 2/ na účet ich právneho zástupcu trovy konania 99,50 eur a trovy právneho zastúpenia 1 393,10 eur do 3 dní od právoplatnosti rozsudku. Právne svoje rozhodnutie odôvodnil § 80 písm. c/ O.s.p. majúc za to, že žalobkyne majú naliehavý právny záujem na požadovanom určení, keďže vyhovujúci rozsudok v prejednávanej veci by bol podkladom pre zápis vlastníckeho práva žalobkýň do katastra nehnuteľnosti. Súd prvého stupňa nariadil znalecké dokazovanie znalkyňou z odboru zdravotníctva a farmácie, odvetvie psychiatria, za účelom posúdenia duševného zdravia žalobkýň, t. j. či ich (ne) vylučoval so schopnosti uzavrieť kúpnu zmluvu z 12. septembra 2007 (§ 38 ods. 2 Občianskeho zákonníka). Zo záverov znaleckého dokazovania mal za preukázané, že žalobkyne sú neschopné robiť právne úkony a neboli schopné v čase podpisu predmetnej zmluvy rozpoznať následky svojho konania. Vzhľadom na to súd prvej inštancie dospel k záveru, že predmetná zmluva je absolútne neplatným právnym úkonom v zmysle § 37 ods. 1 O.s.p., keď absentuje jasný, zrozumiteľný, slobodný a vážny prejav vôle na strane žalobkýň. O trovách konania súd prvej inštancie rozhodol podľa § 142 ods. 1 O.s.p. a priznal ich náhradu úspešným žalobkyniam.

2. Súd prvej inštancie uznesením z 8. júla 2015 č. k. 9 C 284/2010-387 uložil žalovanému 1/ povinnosť zaplatiť poplatok za odvolanie 99,50 eur v lehote 10 dní od doručenia uznesenia.

3. Súd prvej inštancie uznesením z 8. júla 2015 č. k. 9 C 284/2010-389 uložil žalovaným 2/ až 4/ povinnosť spoločne a nerozdielne zaplatiť súdny poplatok za odvolanie 99,50 eur.

4. Krajský súd v Bratislave na odvolanie žalovaných rozsudkom zo 7. decembra 2015 sp. zn. 6 Co 509/2015, 6 Co 510/2015, 6 Co 513/2015 rozsudok súdu prvej inštancie potvrdil. Uznesenie súdu prvej inštancie z 8. júla 2015 č. k. 9 C 284/2010-387 potvrdil. Odvolanie žalovaných 2/ až 4/ proti uzneseniu z 8. júla 2015 č. k. 9 C 284/2010-389 odmietol. Žalovaným 1/ až 4/ uložil povinnosť spoločne a nerozdielne nahradiť žalobkyniam 1/, 2/ k rukám advokáta JUDr. Igora Kovačika trovy odvolacieho konania 72,91 eur do troch dní od právoplatnosti rozsudku. Takto rozhodol, keď mal za to, že odvolanie žalovaných nie je dôvodné. Poukázal na svoje uznesenie z 30. augusta 2012 sp. zn. 6 Co 291/2012, ktorým zrušil v poradí prvý rozsudok prvej inštancie z 18. mája 2012 č. k. 9 C 284/2010-122, v ktorom vyslovil, že v prípade ak by sa v konaní zistilo, že pri uzavretí kúpnej zmluvy žalobkyne neboli schopné posúdiť následky svojho konania (rozumová - intelektuálna schopnosť) alebo svoje konanie ovládnuť (určovacia schopnosť) prípadne oboje, predmetná kúpna zmluva by bola absolútne neplatným právnym úkonom v zmysle § 38 ods. 2 Občianskeho zákonníka. I napriek uvedenému právnemu názoru a zistený skutkový stav súd prvej inštancie zaujal názor, že predmetná kúpna zmluva je neplatným právnym úkonom v zmysle § 37 ods. 1 Občianskeho zákonníka. Podľa názoru odvolacieho súdu kúpna zmluva netrpí žiadnymi takými vadami, ktoré by spôsobovali jej neplatnosť v zmysle tohto ustanovenia. Súd prvej inštancie sa tak odchýlil od právneho názoru odvolacieho súdu, čím postupoval v rozpore s § 226 O.s.p. Uviedol, že súd prvej inštancie by sa mohol od tohto právneho názoru odvolacieho súdu odchýliť iba za predpokladu, že by po zrušení v poradí prvého rozsudku vyšli najavo také nové skutočnosti, vedľa ktorých by právny názor odvolacieho súdu nemohol obstáť. Žiadne také skutočnosti však v konaní nevyšli najavo. V dôvodoch rozhodnutia odvolací súd zdôvodnil prečo pri rozhodovaní o náhrade trov konania neprichádzalo do úvahy použitie § 150 ods. 1 O.s.p. Odvolací súd považoval rozsudok súdu prvej inštancie za vecne správny a preto ho podľa § 219 ods. 1 O.s.p. potvrdil. V dôvodoch rozhodnutia podrobne uviedol z akých skutočností vychádzal pri potvrdení uznesenia prvej inštancie (uznesenie z 8. júla 2015 č. k. 9 C 284/2010-287), ktorým tento zaviazal žalovaného 1/ na zaplatenie súdneho poplatku za odvolanie a tiež dôvody odmietnutia odvolania žalovaných 2/ až 4/ proti uzneseniu z 8. júla 2015 č. k. 9 C 284/2010-389. O náhrade trov odvolacieho konania rozhodol podľa § 142 ods. 1 O.s.p. v spojení s § 224 ods. 1 O.s.p.

5. Proti potvrdzujúcemu výroku rozsudku odvolacieho súdu vo veci samej podali dovolanie žalovaní, ktorí odôvodnili odňatím možnosti konať pred súdom v zmysle § 237 ods. 1 písm. f/ O.s.p. keď rozhodnutia súdov nižších stupňov považovali za zmätočné a nepreskúmateľné. Zároveň odňatie možnosti konať pred súdom vyvodzovali so skutočností, že odvolací súd, ktorý potvrdil rozsudok súdu prvej inštancie vychádzal z odlišného právneho názoru, keď vychádzal z ustanovení právneho predpisu, ktoré pri dovedadajšom rozhodovaní neboli použité. Povinnosťou odvolacieho súdu v zmysle § 213 ods. 2 O.s.p. bolo vyzvať účastníkov konania, aby sa k možnému použitiu odlišného ustanovenia vyjadrili, čo však nespravil a odňal tak dovolateľom možnosť konať pred súdom. Zároveň namietal nedostatočné posúdenie duševného stavu žalobkýň. Podľa ich názoru znalecké dokazovanie nedalo odpoveď na tie relevantné skutočnosti, ktoré boli pre rozhodnutie vo veci rozhodujúcimi. Vychádzali súdom, že neumožnili znalkyni, aby konfrontovala výsledky svojho odborného vyšetrenia s ostatnými výsledkami dokazovania, aby na základe tejto konfrontácie bezpečne usúdila do akej miery prejavu duševnej choroby vyžadujú zbavenie, prípadne obmedzenie spôsobilosti na právne úkony. K tomuto účelu je súd povinný zaistiť úplné a spoľahlivé zistenia osobných pomeroch vyšetrovanej osoby, pričom nedostatok takýchto skutkových zistení nemožno nahradiť posudkom znalca. Zároveň namietali nesprávne vyhodnotenie spôsobilosti žalobkýň plnohodnotne robiť písomne právne úkony, potom nielen zmluva o prevode vlastníckeho práva, ale aj splnomocnenia, na základe ktorých konali za ne tretie osoby boli absolútne neplatné a teda návrh na začatie konania bol urobený osobou na to neoprávnenou. Nedostatok riadneho zastúpenia na základe platnej plnej moci u žalobkýň spôsobuje vadu napadnutého rozhodnutia, aj

rozhodnutia súdu prvého stupňa podľa § 237 ods. 1 písm. b/ a c/ O.s.p. Podľa názoru žalovaných sa odvolací súd v dôvodoch svojho rozhodnutia dostatočne nevysporiadal s návrhom žalovaných na postup podľa § 238 ods. 3 O.s.p. Dovolatelia navrhli rozsudok odvolacieho súdu a rozsudok súdu prvej inštalácie zrušiť a vec vrátiť Okresnému súdu Pezinok na ďalšie konanie.

6. Žalobkyne považovali rozsudok odvolacieho súdu za vecne správny.

7. Najvyšší súd Slovenskej republiky ako súd dovolací [(§ 35 zákona č. 160/2015 Z.z. Civilný sporový poriadok (ďalej len „C.s.p.“)], po zistení, že dovolanie podali včas žalovaní (ďalej aj dovolatelia) zastúpení v súlade s § 429 ods. 1 C.s.p., bez nariadenia dovolacieho pojednávania (§ 443 C.s.p.) preskúmal vec a dospel k záveru, že dovolanie žalovaných je potrebné odmietnuť, pretože smeruje proti rozhodnutiu, proti ktorému nie je dovolanie prípustné (§ 447 písm. c/ C.s.p.).

8. Vzhľadom k tomu, že dovolanie bolo podané 21. januára 2016, t. j. pred 1. júlom 2016, za účinnosti Občianskeho súdneho poriadku, dovolací súd postupoval v zmysle ustanovenia § 470 ods. 1 a 2 C.s.p., na základe ktorého, ak nie je ustanovené inak, platí tento zákon aj na konania začaté pred dňom nadobudnutia jeho účinnosti a právne účinky úkonov, ktoré nastali v konaní pred dňom nadobudnutia účinnosti tohto zákona, zostávajú zachované a prípustnosť dovolania posudzoval v zmysle § 236, § 237 a § 238 O.s.p v znení účinnom do 1. júla 2016.

9. Dovolanie žalovaných smeruje proti rozsudku odvolacieho súdu, ktorým potvrdil rozsudok súdu prvej inštalácie v napadnutej vyhovujúcej časti. Rozsudky odvolacieho súdu, proti ktorým je dovolanie prípustné, boli uvedené v § 238 ods. 1 až 3 O.s.p. Dovolanie žalobkyne nesmeruje proti rozsudku, ktorý je uvedený v týchto ustanoveniach; prípustnosť dovolania preto z § 238 ods. 1 až 3 O.s.p. nevyplýva.

10. Predmetné dovolanie by bolo prípustné iba ak v konaní došlo k procesným vadám, ktoré boli uvedené § 237 O.s.p. Žalovaní poukazovali vo svojom dovolaní, že konanie je zaťažené vadou, ktorá bola uvedená v § 237 ods. 1 písm. f/ O.s.p. a tiež pod písm. b/ a c/. Existencia týchto väd v dovolacom konaní nevyšla najavo.

11. Dovolatelia mali za to, že odvolací súd zaťažil konanie vadou podľa § 237 ods. 1 písm. f/ O.s.p. spočívajúcou v odňatí možnosti konať pred súdom, keď súdy rozhodnutie dostatočne neodôvodnili, z ktorého dôvodu ho treba považovať za nepreskúmateľné.

12. Najvyšší súd vo svojich rozhodnutiach uvádzal, že pre záver o existencii procesnej vady konania v zmysle § 237 ods. 1 O.s.p. nie je významný subjektívny názor strany, ktorá namieta, že sa súdy nižších inštalácií dopustili takej vady, rozhodujúcim je len záver dovolacieho súdu, že k tejto procesnej vade skutočne došlo (viď napríklad rozhodnutia sp. zn. 1 Cdo 6/2014, 2 Cdo 609/2015, 3 Cdo 409/2015, 4 Cdo 143/2015, 5 Cdo 238/2015, 6 Cdo 30/2016, 7 Cdo 371/2015, 8 Cdo 34/2016).

13. Pod odňatím možnosti pred súdom konať treba rozumieť taký závadný procesný postup súdu, ktorým sa strane sporu znemožní realizácia jej procesných práv, priznaných jej v občianskom súdnom konaní za účelom ochrany jej práv a právom chránených záujmov (napr. právo zúčastniť sa pojednávania, robiť prednesy, navrhovať dôkazy, vyjadrovať sa k vykonaným dôkazom, vykonávať svoje práva a povinnosti prostredníctvom zvoleného zástupcu, právo na presvedčivé odôvodnenie rozhodnutia, právo na doručenie odvolania, právo na možnosť vyjadriť sa k podanému odvolaniu, právo na doručenie vyjadrenia k odvolaniu a pod.).

14. Podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd, každý má právo na to, aby jeho záležitosť bola spravodlivo, verejne a v primeranej lehote prejednaná nezávislým a nestranným súdom zriadeným zákonom. Právo na spravodlivý súdny proces neznamená ale právo na to, aby bol účastník konania pred všeobecným súdom úspešný, teda aby bolo rozhodnuté v súlade s jeho požiadavkami a právnymi názormi (I. ÚS 50/04). Z práva na spravodlivé súdne konanie vyplýva aj povinnosť všeobecného súdu zaoberať sa účinne námietkami, argumentmi a dôkaznými návrhmi strán

(avšak) s výhradou, že majú význam pre rozhodnutie (I. ÚS 46/05). Súd sa z tohto dôvodu nemusí v odôvodnení svojho rozhodnutia zaoberať úplne všetkými dôvodmi a argumentmi procesných strán; postačujúcim je, ak z odôvodnenia rozhodnutia sú zrejmé všetky pre rozhodnutie podstatné skutočnosti objasňujúce skutkový a právny základ rozhodnutia (viď tiež II. ÚS 76/07).

15. Nepreskúmateľnosť rozhodnutia bola už dávnejšou judikatúrou Najvyššieho súdu Slovenskej republiky (R 111/1998) považovaná za procesnú vadu („inú vadu konania“) nezakladajúcu prípustnosť dovolania. Správnosť takého nazerania na právne dôsledky nepreskúmateľnosti potvrdili viaceré rozhodnutia ústavného súdu o sťažnostiach proti tým rozhodnutiam Najvyššieho súdu Slovenskej republiky, ktoré zotrvali na právnych záveroch súladných s R 111/1998 (viď napríklad rozhodnutia sp. zn. I. ÚS 364/2015, II. ÚS 184/2015 a III. ÚS 288/2015).

16. Na rokovaní občianskoprávneho kolégia Najvyššieho súdu Slovenskej republiky, ktoré sa uskutočnilo 3. decembra 2015, bolo prijaté zjednocujúce stanovisko, právna veta ktorého znie: „Nepreskúmateľnosť rozhodnutia zakladá inú vadu konania v zmysle § 241 ods. 2 písm. b/ Občianskeho súdneho poriadku. Výnimočne, keď písomné vyhotovenie rozhodnutia neobsahuje zásadné vysvetlenie dôvodov podstatných pre rozhodnutie súdu, môže ísť o skutočnosť, ktorá zakladá prípustnosť dovolania podľa § 237 ods. 1 písm. f/ Občianskeho súdneho poriadku“. Toto stanovisko, ktoré bolo publikované v Zbierke stanovísk najvyššieho súdu a rozhodnutí súdov Slovenskej republiky pod R 2/2016, považuje dovolací súd za plne opodstatnené aj v preskúmvanej veci. Dodáva, že obsah spisu neposkytuje žiadny podklad pre to, aby sa na daný prípad uplatnila druhá veta tohto stanoviska, ktorá predstavuje krajnú výnimku z prvej vety a týka sa výlučne len celkom ojedinelých prípadov, ktoré majú znaky relevantné aj podľa judikatúry Európskeho súdu pre ľudské práva. O taký prípad ide v praxi napríklad vtedy, keď rozhodnutie súdu neobsahuje vôbec žiadne odôvodnenie, alebo keď sa vyskytli „vady najzákladnejšej dôležitosti pre súdny systém“ (pozri Sutyazhnik proti Rusku, rozsudok z roku 2009), prípadne ak došlo k vade tak zásadnej, že mala za následok „justičný omyl“ (Ryabykh proti Rusku, rozsudok z roku 2003). V danom prípade obsah spisu nedáva žiadny dôvod, aby na preskúmvanú vec bola aplikovaná druhá veta uvedeného stanoviska.

17. V preskúmvanej veci preto dovolatelia nedôvodne namietali, že im v dôsledku ich tvrdených nedostatkov odôvodnenia napadnutého rozsudku bola odňatá možnosť pred súdom konať.

18. Žalovaní odňatie možnosti pred súdom konať spájali s porušením § 213 ods. 2 O.s.p., podľa ktorého ak je odvolací súd toho názoru, že sa na vec vzťahuje ustanovenie právneho predpisu, ktoré pri doterajšom rozhodovaní veci nebolo použité a je pre rozhodnutie vo veci rozhodujúce, vyzve účastníkov konania, aby sa k možnému použitiu tohto ustanovenia vyjadrili.

19. Účelom citovaného ustanovenia je zabrániť vydávaniu tzv. prekvapivých rozhodnutí. Strany sporu majú mať možnosť vyjadriť sa k novej aplikácii doposiaľ nepoužitého ustanovenia, resp. inštitútu na zistený skutkový stav. Ustanovenie posilňuje právo na spravodlivý proces tým, že účastník bude môcť až po samotné rozhodnutie argumentovať a predvídať možné rozhodnutie súdu.

20. V prejednávanej veci však procesná situácia predvídaná v § 213 ods. 2 O.s.p. nenastala. Odvolací súd už vo svojom zrušujúcom uznesení z 30. augusta 2012 sp. zn. 6 Co 291/2012 vyslovil svoj jednoznačný právny názor o aplikácii § 38 ods. 2 Občianskeho zákonníka pri posudzovaní platnosti predmetnej kúpnej zmluvy a vylúčil možnosť právneho posúdenia veci podľa § 37 ods. 1 Občianskeho zákonníka. Súd prvej inštancie v intenciách zrušujúceho uznesenia vo veci konal a rozhodol rozsudkom z 20. mája 2015 č. k. 9 C 284/2010-323, teda po takmer troch rokoch. Strany sporu tak mali dostatočný priestor tvrdiť skutočnosti významné z hľadiska tohto právneho názoru. Žalovaní túto možnosť aj využili (viď zápisnice o pojednávaní). Preto ak odvolací súd prejednávajúcu vec právne posúdil podľa § 38 ods. 2 O.s.p. nemožno jeho rozhodnutie považovať za prekvapivé s prípadným procesným dôsledkom, odňatím možnosti konať pred súdom.

21. Žalovaní vzniesli námietku v súvislosti s vykonávaním znaleckého dokazovania a vyhodnotením

tohto dôkazu. V tejto súvislosti dovolací súd poznamenáva, že ani nesprávne vyhodnotenie dôkazu nie je vadou konania v zmysle § 237 ods. 1 O.s.p. V prípade nesprávnosti hodnotenia dôkazov nejde o dôvod, ktorý by zakladal prípustnosť dovolania podľa tohto ustanovenia (porovnaj R 42/1993 a viaceré rozhodnutia najvyššieho súdu sp. zn. 1 Cdo 18/2011, 3 Cdo 268/2012, 4 Cdo 314/2012, 5 Cdo 275/2013, 6 Cdo 104/2010).

22. Pokiaľ žalovaní namietali, že postup súdu v procese zisťovania skutkových podkladov pre rozhodnutie nebol správny, dovolací súd uvádza, že v prípade neúplnosti alebo nesprávnosti skutkových zistení a skutkových záverov nejde o nedostatok, ktorý by bol v rozhodovacej praxi najvyššieho súdu považovaný za dôvod zakladajúci procesnú vadu konania v zmysle § 237 ods. 1 písm. f/ O.s.p. (porovnaj R 42/1993, R 37/1993, R 125/1999, R 6/2000). Ak k tejto nesprávnosti v niektorom súdnom konaní dôjde, nezakladá procesnú vadu konania uvedenú v § 237 ods. 1 O.s.p.

23. Neúplnosť alebo nesprávnosť skutkových zistení môže prípadne viesť k tzv. inej procesnej vade konania majúcej za následok nesprávne rozhodnutie vo veci (§ 241 ods. 2 písm. b/ O.s.p.); vadu takejto povahy ale možno úspešne uplatniť iba v procesne prípustnom dovolaní (o tento prípad ale v danej veci nejde). Sama tzv. iná vada prípustnosť dovolania nezakladá.

24. Dovolatelia tvrdia, že konanie je postihnuté vadou podľa § 237 ods. 1 písm. b/ a c/ O.s.p., t. j., že ten kto v konaní vystupoval ako účastník, nemal spôsobilosť byť účastníkom konania, účastník konania nemal procesnú spôsobilosť a nebol riadne zastúpený. Dovolací súd zdôrazňuje, že z obsahu spisu nevyplyvajú také skutočnosti, z ktorých by bolo možné usudzovať, že žalobkyne boli pozbavené spôsobilosti na právne úkony, prípadne, že ich spôsobilosť na právne úkony bola obmedzená (napr. voči súdom - podávanie žalôb, udeľovanie plnomocenstva a pod.). Žalobkyne spôsobilosť konať pred súdom nestratili ani v priebehu konania v danej veci. Za určitých okolností, napr. ak je účastník konania postihnutý duševnou poruchou alebo nie je schopný zrozumiteľne sa vyjadrovať môže súd rozhodnúť o ustanovení mu opatrovníka (§ 29 ods. 2 O.s.p.). Procesný predpis súdu takúto povinnosť neukladá, necháva na jeho úvahe, či takémuto účastníkovi opatrovníka ustanoví. Navyše v prejednávanej veci sú žalobkyne zastúpené kvalifikovaným zástupcom - advokátom.

25. V prejednávanej veci tak dovolatelia nedôvodne namietali, že konanie je postihnuté vadou podľa § 237 ods. 1 písm. b/ a c/ O.s.p.

26. Vzhľadom na uvedené možno zhrnúť, že v danej veci prípustnosť dovolania žalovaných nemožno vyvodiť z § 238 O.s.p., ani z § 237 ods. 1 O.s.p. Najvyšší súd Slovenskej republiky preto dovolanie žalovaných podľa § 447 písm. c/ C.s.p. ako procesne neprípustné odmietol.

27. Rozhodnutie o nároku na náhradu trov dovolacieho konania dovolací súd neodôvodňuje (§ 451 ods. 3 veta druhá C.s.p.).

28. Toto rozhodnutie prijal senát Najvyššieho súdu Slovenskej republiky pomerom hlasov 3 : 0.

Poučenie:

Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.